

Mødet den 11. Marts 1909.

Fraværende: Magnus Nielsen.

1. (J. Nr. 525—1908). Ministeriets Approbation paa **Oprettelsen af 8 Lærer- og 6 Lærerindeembeder.**
Til Efterretning.
2. (J. Nr. 435—1908). Indenrigsministeriets Samtykke til at **Græsningsretten paa Eksercerpladserne** ved Skeiby Led udlejes mod en aarlig Afgift af 2000 Kr.
Til Efterretning.
3. (J. Nr. 22¹⁸—1908). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakten** med Murermester J. Chr. Jensen angaaende en Marselisborggrund.
Til Efterretning.
4. (J. Nr. 556—1908). Regnskab over **Meulengrachts Hospitalslegat** for 1908.
Til Efterretning.
5. (J. Nr. 128—1908). I Anledning af en Forespørgsel fra Biskoppen over Aarhus Stift om, hvorvidt Byraadet vil kunne opgive sin Modstand mod den foreslaaede Ordning af **de præstelige Forhold i Set. Pauls Sogn** (se Side 265), naar man fra de kirkelige Myndigheders Side gaar ind paa at medregne Sognepræstens Embedsbolig til dennes Løn, saaledes at hans Embedsindtægter yderligere formindskes med Differencen mellem det Beløb, hvortil Boligens Lejeværdi maatte blive anslaaet af uvildige Mænd, og den Sum, som de paa Boli-

gen hvilende Byrder aarlig andrager, forelaa Indstilling fra Budgetudvalget om at akceptere det i Biskoppens Skrivelse liggende Tilbud. — Et Mindretal af Budgetudvalget (Mousten) foreslaar at svare Biskoppen, at Kommunen er villig til i Henhold til Overenskomsten af 1. Nov. 1898 i den nuværende Sognepræsts Embedstid at tilskyde indtil 1800 Kr. til Regulering af Lønningerne i Sct. Pauls Sogn, saafremt Lønningerne til Sognepræsten (herunder medregnet Bolig), den residerende Kapellan og den ordinerede Medhjælper (afset fra Konfirmandoffer, Betaling for Ligtaler og personligt Tilskud fra Kommunen, 600 Kr.) ikke overstiger henholdsvis 5000, 3000 og 1200 Kr., ialt 9200 Kr. — Et andet Mindretal (Simonsen) forbeholder sig sin Stilling til Sagen og vil nærmere motivere denne i Byraadet.

Formanden omtalte kortelig Sagens Forhistorie og meddelte, at der havde været brevsvekslet om denne mellem Indenrigsministeriet og Kultusministeriet. Førstnævnte Ministerium havde anset Sagen for tvivlsom, men sidstnævnte havde atter oversendt den til Biskoppen til eventuelt Sagsanlæg. I denne Anledning forelaa nu Biskoppens Forespørgsel om, hvorvidt Byraadet kunde gaa ind paa hans Forslag, naar Boligen regnedes med til Sognepræstens Løn. Budgetudvalgets Flertal, hvortil Taleren hørte, mente, at Byraadet burde modtage Tilbudet, idet en Proces sikkert vilde blive tabt for Kommunen.

Jakob Jensen var ked af, at Udvalget ikke var enedes om en fælles Indstilling, eftersom Sagen havde vidtrækkende Betydning. Da Forholdet angaaende Offer afløsningen blev ordnet, var Gejstligheden svært paa Færde og fik Afløsningen ordnet paa en saadan Maade, at den steg

i det uendelige, og nu da det drejede sig om Præsteembederne i Sct. Pauls Sogn, lod det til at det skulde gaa paa lignende Maade. Naar Gejstligheden nu paaberaabte sig, at Sognet var vokset saa stærkt, at der maatte gennemføres en ny Ordning, skulde det siges, at det havde Byraadet altid været villig til, naar blot Gejstligheden vilde gaa med til en Ordning, der var i Overensstemmelse med Overenskomsten af 1898, altsaa en Deling af Sognet. Da Gejstligheden altid havde været vanskelig at forhandle med, skulde Byraadets Vedtagelse helst foreligge enstemmig, og Taleren vilde derfor foreslaa, at Budgetudvalget for denne Sags Vedkommende blev suppleret med tre Mand. Det saaledes udvidede Udvalg vilde det forhaabentlig lykkes at fremkomme med en enstemmig Indstilling. Hvis Udvalget blev suppleret med 2 Socialdemokrater og 1 Højremand, vilde Partistillingen være ens, og en saadan Kombination havde ofte vist sig at være af god Virkning. Taleren skulde iøvrigt ikke nu komme nærmere ind paa Sagen, men ønskede dog at bemærke, at det syntes urigtigt ved Ansættelsen af Lønnerne at gaa ud fra Aarene 1907—06 og 05, da 1908 ogsaa burde regnes med.

F o r m a n d e n kunde ikke se, hvorledes Gennemsnitslønnen kunde beregnes for andre Aar, da Sagen første Gang var blevet bragt frem i 1908. Hvis Biskoppen ikke havde anmodet om at faa Sagen fremskyndet, skulde han intet have haft imod Udsættelsen, men skulde Sagen udsættes, vilde Biskoppen sikkert tage sit Tilbud tilbage, og saa vilde man rimeligvis faa Sagsanlæg.

N ø r g a a r d syntes egentlig nok, man kunde slutte Sagen med Budgetudvalgsflertallets Erklæring, da Ministeriet havde givet sig paa det væsent-

ligste Punkt, og da det kun angik en midlertidig Ordning, som vilde bortfalde, naar den nuværende Sognepræst gik af, men da der var ønsket Udsættelse, kunde man vel nok henstille til Biskoppen at vente i otte Dage.

Mousten fremhævede, at Budgetudvalgets Flertal vilde, at Sognepræsten skulde have mere, end der tilkom ham efter Overenskomsten, hvorimod han var villig til at give Præsten alt, hvad denne kunde gøre Fordring paa.

Formanden troede ikke, at Hr. Moustens Forslag kunde approberes, da Lønningerne sædvanlig ved hver Regulering blev fastslaaet efter de tilstedeværende Lønforhold.

Filtenborg fandt det kedeligt at faa Proces, særlig da det hele kun drejede sig om 600 Kr., og syntes derfor godt, man kunde gaa ind paa Biskoppens Tilbud. Overenskomsten med Offeraflesningen var naturligvis meger uheldig, men den var nu engang fastslaaet, saa derved var intet at gøre. Hvis Sagen blev udsat, vilde man sikkert faa Proces, og den kunde kun tabes.

Jakob Jensen skulde i Anledning af Hr. Filtenborgs Udtalelse om, at en Proces kun kunde tabes, bemærke, at det var altid Feltraabet, naar Talen var om Præsterne, men netop derfor burde Byraadet mande sig op og se at holde Præsterne indenfor ordentlige Grænser for ikke at bruge et skarper Udtryk. Han kunde ikke forstaa, at Biskoppen skulde være saa stridbar, at han ikke kunde vente, da Biskoppen dog maatte kunne indse, at det var urimeligt at forlange af Byraadet at tage Stilling til Sagen som den forelaa. Skulde Biskoppen imidlertid være krigslysten, saa burde Byraadet fastholde sit engang vedtagne Standpunkt,

men forhaabentlig vilde et udvidet Udvalg nok finde den rette Udvej.

F o r m a n d e n kunde ikke indrømme, at Sagen trængte til nærmere Oplysninger. Han skulde ikke være imod Udsættelse, men maatte endnu engang erindre om Konsekvenserne deraf.

S i m o n s e n vilde sætte Pris paa at faa Sagen udsat og vilde derfor, da det ikke havde ladet sig gøre at faa den taget ud af Dagsordenen, støtte Hr. Jakob Jensens Forslag om at supplere Udvalget, særlig da han ikke havde haft Lejlighed til at sætte sig saa meget ind i de seneste Skrivelser, som han gerne ønskede. Der forelaa intet Bevis for, at Sagen kun kunde tabes, og da Indenrigsministeriet ansaa den for tvivlsom, kunde der nok være nogen Grund for Byraadet til at forlange Sagen ført til Ende. Biskoppen syntes jo ogsaa at være overordentlig forhandlingsvenlig, hvilket ogsaa tydede paa, at Sagen var tvivlsom. Embedsforholdene i St. Pauls Sogn var for Resten i finansiell Henseende vist saaledes, at Byraadet ikke var forpligtet til at betale ret meget af de 1800 Kr. Gauske vist var Sagen paabegyndt i 1908, men nu var man jo saa langt herre i 1909, at man ved Beregningen af Gennemsnitslønnen maatte kunne se, hvor meget Offeratløsningen i 1908 beløb sig til. Tilsyneladende steg Offeratløsningen med ca. 800 Kr. om Aaret, saa en Afregning i 1909 vilde nok føre til, at Sognet intet yderligere Krav havde paa Byen. Taleren vilde hellere tabe en eventuel Proces end være med til frivillig at give Bidrag af Borgernes Penge til Løn til en Mand, hvis Indtægt de sidste Aar havde været ca. 10000 Kr.

J a k o b J e n s e n ansaa det vedblivende for rimeligt, at Sagen blev udsat.

F o r m a n d e n havde ikke været imod at ud-

sætte Sagen, men kun fremhævet Konsekvenserne deraf. Forøvrigt var det anden Gang, Sagen blev behandlet.

M i k a e l J o h a n s e n støttede Hr. Jakob Jensens Forslag og anmodede det udvidede Udvalg om snarest at komme med en Indstilling.

Sagen henvistes til Behandling af Budgetudvalget suppleret med Harald Jensen, Müller og Samuelsen.

6. (J. Nr. 543—1908). Skrivelse fra Overretssagfører Chr. Birch og Bagermester P. Jensen som Medlemmer af Ligningskommissionen om, at **Skatteansættelsen af Indtægter mellem 1100 og 2000 Kr.** begge inklusive formentlig foretages i Modstrid med Skattelovens Regler om den tilladte procentvise Nedsættelse.

F o r m a n d e n meddelte, at der forelaa udførlig Erklæring fra Ligningskommissionens Medlemmer med Undtagelse af de Herrer Birch og P. Jensen om Grundene til Afvigelserne fra Skattelovens § 7 og Indstilling fra Budgetudvalget om at henstille til Kommissionen at foretage Ligningen overensstemmende med Loven.

N i e l s J e n s e n oplyste, at Ligningskommissionen havde arbejdet efter en Skala, der for visse Indtægter fradrog mere end 65 %, idet man havde indset det umulige i at ligne retfærdigt, hvis man skulde følge Loven. Det samme Resultat var de delegerede ved Ligningskommissionernes Delegeretmøde i Odense forrige Aar kommet til, og der var ved dette Møde blevet vedtaget Forslag om at sætte højeste Fradrag til 75 %, om ikke at beskatte Børns Indtægter, Rente af Formue dog undtaget, og om at flytte Aldersgrænsen for de Børn, der maatte medregnes, fra 15 til 18 Aar. Endvidere var det Forhold, der nu var Tale

om, ogsaa blevet drøftet, og med alle Stemmer mod fire var et Forslag om at forhøje Grænsen for det fri Skøn fra 1000 Kr. til 1500 Kr. blevet vedtaget. De paa Delegeretmødet vedtagne Forslag var blevet forelagt for Ministeren, der havde udtalt, at han havde sin Opmærksomhed henvendt paa de omtalte Punkter, og at Loven i visse Henseender ikke var god at ligne retfærdigt efter. Da nu tilmed en Revision af Skatteloven utvivlsomt vilde komme i Løbet af et Aars Tid, vilde Taleren foreslaa, at Byraadet nøjedes med at tage de to Herrers Skrivelse til Efterretning.

M i k a e l J o h a n s e n anbefalede at følge Budgetudvalget. Man havde Lovene for at følge dem, og det saa ikke meget ud til, at Skattelovene snart vilde blive revideret, hvad de i høj Grad trængte til. Der var ingen Tvivl om, at man kunde blive nødt til at omlægge hele Ligningen, hvis der indløb Klage til Ministeriet, og en eneste Skatteyder kunde indgive en saadan Klage.

J a k o b J e n s e n oplyste, at de to Herrer, der klagede, selv havde været med til at ligne paa samme Maade som den øvrige Kommission, den ene i ca. 1½ Aar og den anden siden Juli Maaned 1908. Det var derfor i høj Grad forbavsende, at de to Herrer, af hvilke den ene oven i Købet var Sagfører, nu midt under Ligningen rejste denne Sag. Forøvrigt var Skalaen kun til Vejledning og var ikke en fast Rettesnor for Ligningskommissionen. Han havde intet imod at følge Budgetudvalgets Forslag, da dette ikke sagde meget.

F i l t e n b o r g var klar over, at der for Ligningen i Aar ikke var noget at gøre ved Sagen, men det kunde ikke nægtes, at Kommissionen var udenfor Loven, og at Ligningen helt kunde kasseres. Det vilde utvivlsomt være retfærdigt at

sætte Grænsen for det fri Skøn op til 1500 Kr., men Ligningskommissionen anvendte dette op til 2000 Kr. og begik altsaa en vis Uretfærdighed ved at begunstige Skatteyderne med 11—1200 Kroners Indtægt paa Bekostning af dem, der havde 14—1500 Kr. Det vilde vist være rigtigt, om Kommissionen ad Aare vilde overveje sine Arbejdsregler.

Jakob Jensen havde set mange Uretfærdigheder i Ligningen og troede det ikke muligt i alle Tilfælde at træffe det rette, saaledes som Kommissionen var udsat for at blive ført bag Lyset. Han erindrede saaledes et Tilfælde med en Fabrikant, der havde sat Anskaffelsessummen for Maskineri ind paa sin Omkostningskonto, og hvis Selvangivelse derefter var passeret saavel Ligningskommission som Overligningskommission. Næste Aar var vedkommende Fabrikants Formue steget kolossalt. Der kunde ogsaa erindres om den Skatteyder, der med en Indtægt af 14000 Kr. intet Tillæg fik af Overligningskommissionen.

Simonsen anbefalede Budgetudvalgets Indstilling. Det var ønskeligt, om Loven kunde følges, men alle var vist enig om, at den var umulig, og selv Overligningskommissionen vilde ikke være i Stand til at følge Loven uden at føle ved sig selv, at den begik blodig Uretfærdighed. Ved at se Overligningskommissionens Nedsættelser igennem vilde man da ogsaa finde, at den havde begaaet lige saa store Ulovligheder som Ligningskommissionen. At overholde Loven vilde være en frygtelig Uretfærdighed mod Indtægterne mellem 1100 og 1500 Kr., og Uretten vilde ogsaa blive følelig for den Klasse, der kaldtes Middelstanden. Skatte-lovene kunde ikke leve længe, da det fra alle Sider erkendtes, at de var umulige at følge, saa

det rigtigste i dette Tilfælde vilde sikkert være at lade Sagen gaa til Efterretning for Ligningskommissionen med Budgetudvalgets Erklæring.

Filt en b o r g protesterede imod, at Overligningskommissionen skulde have foretaget ulovlige Afgørelser, og udtalte, at Hr. Jakob Jensen savnede enhver Kompetence til at udtale sig om Afgørelsen med Hensyn til den Skatteyder, der var sat til en Skatteindtægt af 14000 Kr.

S i m o n s e n meddelte, at Ligningskommissionens Formand havde tilladt ham at oplyse, at Overligningskommissionens Afgørelser med Hensyn til Indtægter mellem 1100 og 1500 Kr. var overensstemmende med Ligningskommissionens Regler. Havde Kommissionen været udenfor Loven, saa havde Overligningskommissionen ogsaa været det.

J a k o b J e n s e n fastholdt, at hans Oplysninger angaaende den Skatteyder, der havde opført Anskaffelsessummen for sine Maskiner paa sin Omkostningskonto var korrekte. Hvis Hr. Filtenborg derfor skulde protestere een Gang til, vilde Taleren nævne vedkommende Mands Navn.

F i l t e n b o r g havde intet imod, at Hr. Jakob Jensen nævnte Navnet.

H a r a l d J e n s e n var som en af Lovgiverne ked af, at de Love, der lavedes, viste sig ikke at du. Dette var Tilfældet baade med Valgloven og med Skatteloven, som det, saa vidt Taleren kunde skønne, var temmelig umulig at følge, hvad Ministeren da ogsaa selv havde erkendt ved sit Svar til de samlede Ligningskommissioner om, at han havde sin Opmærksomhed henvendt paa de af Delegeretmødet fremsatte Punkter. Naar Loven altsaa ikke kunde følges, var det en umulig Op-gave at give Kommissionen at bede den følge

Loven, saa det vilde maaske være heldigst at sætte Ordene »saa vidt muligt« til den af Budgetudvalget foreslaaede Henstilling.

J a k o b J e n s e n oplyste, at den af Ligningskommissionen anvendte Skala paa nogle mindre væsentlige Ændringer nær var blevet fulgt de sidste 14 Aar.

N ø r g a a r d tilraadede at følge Budgetudvalget, da man dog ikke godt kunde anbefale Ligningskommissionen at holde sig udenfor Loven. Det blev saa Kommissionens egen Sag, hvad den vilde gøre, men Taleren tvivlede ikke om, at den vilde vedblive at arbejde som hidtil.

Budgetudvalgets Indstilling vedtoges.

7. (J. Nr. 561—1908). Forslag fra Skolekommission og Skoleudvalg til **Undervisningsplan for den kommunale Mellemskole.**

J a k o b J e n s e n oplyste, at Undervisningsplanen var blevet approberet stykkevis for alle Klassers Vedkommende. Man skulde altsaa have været færdig med dette Arbejde, men Byraadets Vedtagelser angaaende Indførelse af Mellemskoleeksamen og eventuelt Realeksamen havde bevirket, at Ministeriet og ikke Skoledirektionen skulde approbere Planen, og da der var en Time mere, end Ministeriet tillod, nemlig 31 i Stedet for 30, var det blevet nødvendigt at omarbejde Planen. Dertil kom endvidere Byraadets Bestemmelse om, at der skulde være samme Plan for Dreng og Piger, og Udvalg og Kommissionen var saa, efter at Lærerraadet var blevet spurgt, enedes om at indstille den foreliggende Plan, der var fælles for Dreng og Piger med Undtagelse af de smaa Afvigelser, der nødvendigvis maatte være. Efter Skolernes Valg vilde Engelsk blive Begyndelsessproget, skønt baade Kommission og Udvalg hellere vilde have

begyndt med Tysk, fordi Overgangen mellem Statens og Kommunens Mellem-skoler derved vilde være blevet lettere. Efter den foreliggende Plan vilde Undervisningen blive den samme, selv om Mellem-skolen blev forlagt til de forskellige Skoler.

Forslaget vedtoges.

8. (J. Nr. 562—1908). Fra Skoleudvalget forelaa følgende Indstilling om en Henvendelse til Regeringen gaaende ud paa, at **Staten overtager en større Del af Skolevæsenets Udgifter:**

»Skoleudvalget indstiller herved til det ærede Byraad at foranledige, at der i Rigsdagen fremsættes et Forslag, gaaende ud paa, at Staten foruden sin nuværende Andel i Lærerlønningerne overtager $\frac{3}{4}$ af Skolevæsenets Udgifter til Undervisningsmateriel, Vedligeholdelse af Bygninger og Inventar, Brændsel og Belysning etc. og Renter af og Afdrag paa den i Skolebygninger anbragte Kapital.

Hvad Lærerlønningerne angaar, da er efter Lov af $\frac{27}{5}$ 1908 Forholdet dette, at der til en Lærer, som faar fast Ansættelse i 25 Aars Alderen, og som lønnes efter højeste Skala, i de følgende 45 Aar betales

af Kommunen 72000 Kr. eller 61,3 %,

- Staten 45400 » eller 38,7 %,

og til en Lærerinde under samme Forhold

af Kommunen 67500 Kr. eller 80,4 %,

- Staten 16500 » eller 19,6 %.

En Kommune, hvori der er lige mange Lærere og Lærerinder, vil gennemsnitlig komme til at bære 69,3 %, medens Staten bærer 30,7 %.

Her i Aarhus, hvor der for Øjeblikket er mest unge Lærere og Lærerinder med lille Anciennitet, bliver Statstilskudet forholdsvis mindre. Paa Budgettet for 1909—10 er det sat til

75000 Kr. eller ca. 16,8 % af samtlige Udgifter til Lærerløninger ca. 447000 Kr.; beregnet efter de forannævnte Gennemsnitstal vilde det med de budgetterede 95 Lærere og 90 Lærereinder blive ca. 133000 eller 26 % af hele Udgiften.

Medens altsaa Staten deltager i Lærerløningerne med en Sum, der gennemsnitlig kan sættes til ca. $\frac{1}{4}$ af samtlige herhen hørende Udgifter, bidrager den saa godt som ikke (se dog Skoleloven af 1904 § 33) til Skolevæsenets øvrige Udgifter, der paa Aarhus Bys Budget for 1909—10 er opført med følgende Beløb:

Undervisningsmidler	21070 Kr.
Vedligeholdelse af Bygninger og Inventar	45079 »
Andre Udgifter (Brændsel, Belysning etc.)	46357 »
Renter af og Afdrag paa den i Skolebygninger anbragte Kapital	116015 »
Ialt . .	228521 Kr.

I det nu Skoleudvalget foreslaar, at der gøres Forsøg paa at faa Staten til at overtage en Del af disse Udgifter, skal det tillade sig at tilføje følgende Bemærkninger:

Paa Grund af Befolkningslagenes Letbevægelighed i den nyeste Tid kommer den enkelte Kommunes Bestræbelser for Ungdommens Undervisning ikke alene den selv, men hele Samfundet til Gode.

Paa den anden Side er den økonomiske Evne ikke fordelt i Kommunerne paa en Maade, der staar i Forhold til de med Skolevæsenet forbundne Byrder:

Stærkt voksende Købstæder og vidtstrakte Hedesogne har et dyrt Skolevæsen, men oftest ikke nær saa mange store Skatteyderer som Kommuner, der ligger i Nærheden af store Byer.

De med Børnenes Undervisning forbundne Byrder bør derfor formentlig i højere Grad, end nu er Tilfældet, overtages af Staten, baade fordi det er i Samfundets fælles Interesse, at alle Børn opdrages godt, og fordi Byrden saaledes fordeles paa en ligeligere Maade.

Saafermt Byraadet tiltræder Forslaget, tilraader Udvalget, at det sendes til samtlige Byraad med Anmodning om, at det maa blive behandlet i deres første Møde, og at de vil sende os Svar snarest. Naar disse foreligger, tænkes Forslaget sendt videre til Regering og Rigsdag med Anmodning om at fremme et Lovforslag i den antydede Retning.*

J a k o b J e n s e n forelagde Indstillingen og udtalte, at denne skyldtes et flere Gange fremsat Ønske i Byraadet. Udvalget havde overvejet, hvilken Vej det vilde være bedst at følge, og var kommet til det Resultat, at det vilde være heldigst at søge at faa Staten til at give Tilskud til Skolevæsenets mere almindelige Udgifter fremfor at røre ved Lærerlønningsspørgsmaalet, for hvilket der lige var blevet lovgivet. Han gennemgik derefter udførligt Indstillingen.

M i k a e l J o h a n s e n takkede Skoleudvalget, fordi det havde bragt denne vigtige Sag frem, men henstillede dog at forelægge Sagen for et Møde af delegerede fra Byraadene, f. Eks. disses Skoleudvalg, i Stedet for at sende den til Byraadene.

M ü l l e r oplyste, at Udvalget havde overvejet, hvorvidt det vilde være bedst at forelægge Sagen paa et Delegeretmøde eller sende den til Byraa-

dene, og at Udvalget var enedes om den sidste Fremgangsmaade, fordi det forekom det mere vanskeligt at faa et Delegeretmøde iværksat. For ham vilde et Delegeretmøde dog være mere tiltalende, og Byraadet kunde jo lade være at tiltræde Udvalgets Forslag om at sende Sagen til Byraadene og i Stedet vedtage at foranledige et Delegeretmøde sammenkaldt.

Nørgaard mente, at man samtidig med at sende Forslaget til Byraadene kunde henstille det optaget til Forhandling paa det almindelige Købstadmøde, der snart skulde afholdes.

Müller fraraadede at henvise Sagen til Behandling paa Købstadmødet, da den nødtigt skulde drukne i de mange Spørgsmaal, som skulde behandles ved det. Spørgsmaalets Vigtighed berettigede det til at blive behandlet i et særligt Møde, men derfor kunde Sagen dog godt ogsaa tages op paa Købstadmødet.

Jakob Jensen troede ogsaa nok, at Spørgsmaalet vilde blive mere grundigt drøftet paa et særligt Møde, men det simpleste vilde dog vist være at følge den Vej, som Skoleudvalget havde anvist, og som sikkert vilde komme til at virke rigtig godt. Udvalget var imidlertid ikke saa sangvinsk, at det ansaa det for muligt straks at faa lavet Love, som man ønskede, men det vilde være en udmærket Begyndelse paa Agitationen at lade Byraadene komme til at udtale sig.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 554—1908). Fra Skoleudvalg og Skolekommission forelaa følgende Forslag angaaende **Skolekommissionens Medlemsantal**:

»Aarhus Skolevæsens Vækst gennem de sidste 20 Aar har medført en stærk Forøgelse af alle hermed i Forbindelse staaende Forretninger.

Samtidig er Skolekommissionens Medlemstal bleven fordoblet — og der kan vel være Udsigt til yderligere Stigning — fra 12 til 15 Medlemmer, et Tal, som formentlig er for stort for en administrerende Forsamling. — Endvidere er det saaledes, at Skolekommission- og udvalg i det hele har samme Art af Forretninger, og det er derfor ofte ønskeligt, at de træder sammen og afgør Sager eller afgiver Erklæringer i Fællesskab, hvorved Tallet vokser langt ud over det hensigtsmæssige.

Holdes de derimod ude fra hinanden, hvad jo hyppigst er Tilfældet, saa giver Forretningerne Anledning til talrige gensidige Skrivelser, foruden at det ofte er vanskeligt at skelne mellem deres Kompetence.

Det maa i det hele forekomme heldigst, om man kunde faa en Ordning i Lighed med den, som er gældende paa Frederiksberg, hvad der vel for Aarhus's Vedkommende kunde motiveres af dens Størrelse, og Skoleudvalget indstiller derfor til det ærede Byraad at foranledige, at der i Rigsdagen fremsættes et Lovforslag af omtrent følgende Indhold:

»Alle Forretninger vedrørende Skolevæsen, der hidtil er varetaget af Skolekommission og Skoleudvalg, overgaar — i Aarhus — til en Skolekommission, der bestaar af 5 Medlemmer, der vælges af Byraadet blandt eller udenfor dets Medlemmer.«

»Skolekommissionen tiltræder ovenstaaende Indstilling, naar det anførte Forslags sidste Sætning ændres saaledes: »af hvilke de 4 vælges af Byraadet blandt eller udenfor dets Medlemmer og 1 af Ministeriet.«

J a k o b J e n s e n gennemgik Forslaget og anmodede Byraadet om at blive staaende ved Skoleudvalgets Affattelse, som maatte anses for bedst uden Skolekommissionens Tilføjelse. Maaske kunde det siges, at Gejstligheden ogsaa havde nogen Interesse af Skolevæsenets Ordning, men naar nu snart Byens Skolevæsens Historie udkom, vilde man se, at det stedse havde været Byraadets Repræsentanter og ikke Gejstligheden, der var gaaet i Spidsen for Skolevæsenets Udvikling. Naar Forholdet var saaledes, syntes det naturligt, at Byraadet valgte hele Kommissionen, men skulde Sagen forme sig paa den af Kommissionen foreslaaede Maade, saa tog man naturligvis mod det.

F o r m a n d e n kunde i og for sig godt give Skoleudvalget Ret i, at Skolekommissionen var et tungt Apparat, men vilde dog straks bemærke, at han ikke troede det muligt at slaa Udvalg og Kommission sammen, eftersom disse Institutioner efter Lovgivningen hver for sig i en vis Henseende skulde staa i Modsætning til hinanden. Sammenligningen med Frederiksberg kunde ej heller ganske bruges, da Frederiksberg var en Handelsplads og som saadan havde en fra Købstæderne forskellig Kommunalforfatning. Derimod kunde han gaa med til at udtale Ønsket om en anden Sammensætning af Kommissionen og om et andet Medlemsantal for denne.

N ø r g a a r d var ikke klar over, om man vilde være tjent med at ophæve det Modsætningsforhold mellem Kommission og Udvalg, der sikkert havde sin overordentlig store Betydning, i hvert Fald var det ikke givet, at den finansielle og den pædagogiske Side af Skolevæsenets Ledelse burde falde sammen. Han turde imidlertid ikke nu tage Standpunkt til Spørgsmaalet og maatte derfor an-

mode om at faa Sagen udsat. Muligvis var Kommissionen temmelig stor, og muligvis var dens Sammensætning ikke saa heldig, som den burde være, for skønt det i sin Tid vel nok havde været fornuftigt at medtage Præsterne som Repræsentanter for Pædagogikken, saa kunde der dog nu nok gaas en anden Vej uden derfor helt at udelukke Præsterne. Særlig i en By som Aarhus maatte der kunne findes mange andre end Præsterne, der kunde varetage de pædagogiske Synspunkter. For saa vidt kunde han derfor godt slutte sig til Forslaget om at søge Kommissionen sammensat paa en anden Maade, men han maatte dog henstille at faa Sagen udsat.

Müller fremhævede, at nærværende Spørgsmaal stod i nøje Forbindelse med Spørgsmaalet om Skolens Tilsyn, der for Tiden var meget omdebatteret i Skoleverdenen. Skønt Kommissionen ifølge Lovgivningen skulde føre det nærmeste Tilsyn med Skolen, saa var dette dog nu faktisk i Købstæderne gledet ud af Kommissionens Hænder. Der var nemlig lovgivet efter smaa Kommuner, og ingen havde vist tænkt sig, at man i Aarhus vilde faa en Kommission paa 12 à 15 ja maaske 18 Medlemmer. En saadan Skolekommission maatte selvfølgelig blive et tungt Apparat, og det var Grunden til, at Udvalget havde taget Sagen op. Naar Præsterne i sin Tid var blevet selvskrevne Medlemmer af Skolekommissionerne, var en af Grundene vel den, at man havde anset dem for at være de nærmeste til at have noget pædagogisk Begreb, maaske vel ogsaa fordi man havde ment, at de skulde danne det konservative Element, men nu lød Kravet fra Skoleverdenen absolut paa at faa et sagligt Tilsyn, samtidig med at det viste sig, at Præsterne ofte var de hastigste til at op-

give Ævret og styrte sig ind i nye Forhold. Maaske kunde det derfor være godt at lade Kommission og Udvalg gaa op i en højere Enhed, saa der kun blev een Skolebestyrelse, men Sammensætningen ønskede Skolens Mænd ganske vist noget anderledes. I Norge skulde der, og i Tyskland kunde der være Lærere i Skolekommissionen, saa naar vor Lovgivning fastslog, at Lærere ikke kunde have Sæde i Kommissionen, maatte det betegnes som ganske enestaaende i den moderne Lovgivning. Forøvrigt var det afgørende efter Loven af 1899 nu lagt i Kommunalbestyrelsernes Hænder, saa der kunde intet være til Hinder for at følge den af Skoleudvalget anviste Vej. Aarhus kunde vel nok have samme Trang til at faa en ensartet Skolebestyrelse som Frederiksberg, og i Lærerverdenen var der aldeles ingen Stemning for vedblivende at lade Præsterne være fødte Medlemmer af Skolekommissionen.

M i k a e l J o h a n s e n kunde ikke tiltræde Forslaget. Han havde ikke været til Stede i Kommissionen, da Sagen blev behandlet, og Kommissionen havde da næppe talt ret meget over Halvdelen af Medlemmerne, saa Indstillingen var aldeles ikke et Udtryk for hele Kommissionen. Han kunde for saa vidt være enig i, at Skolekommissionen var et tungt Apparat, men om den foreslaaede Ordning var den rette, var noget andet. Han forstod heller ikke, hvorfor Regeringen skulde vælge det ene Medlem, da det syntes at være mere fornuftigt, at Lærerne fik denne Rettighed. Han maatte imidlertid anmode om at faa Sagen udsat.

M o u s t e n havde intet imod at udsætte Sagen. Han havde, i den Tid han havde været her i Byen, ikke kunnet faa Øje paa Skolekommissionens Be-

tydning. Forøvrigt gik en af Kommissionens sidste Bestemmelser ud paa, at den ikke skulde have mere med Eksamen at gøre.

Formanden troede ikke, det ved Forslaget vilde naas kun at faa een Skolebestyrelse, da den bevilgende Myndighed selvfølgelig vedblivende maatte være Kommunalbestyrelsen, saa selv om Forslaget blev vedtaget, kunde man jo ikke forhindre Byraadene i at nedsætte Udvalg til at forhandle med Skolebestyrelsen.

Jakob Jensen udtalte, at Udvalget var paa det rene med, at den foreslaaede Ordning var i Strid med den nuværende Lovgivning, og at det derfor henstillede at gaa til Lovgivningsmagten, som jo lige saa vel kunde lovgive for Aarhus som Frederiksberg og København. Da Loven blev givet, var der ingen, der tænkte paa, at Aarhus skulde vokse til den nuværende Størrelse, og da Byraadet vel nok troede, at Byen inden et altfor stort Aaremaal vilde naa de 100000 Indbyggere, var der intet underligt i, at man nu søgte at faa en anden Ordning end den, der kun passede for de mindre Byer. Han forstod ikke, hvorfor Byraadet skulde nedsætte et nyt Udvalg til Forhandling med Skolebestyrelsen, eftersom hele Kommunen jo blev bestyret ganske paa samme Maade som var foreslaaet for Skolevæsenets Vedkommende. I mangfoldige Tilfælde var det nu ugørligt at sige, hvad der skulde afgøres af Kommissionen og hvad af Udvalget, saa een Skolebestyrelse vilde være langt det heldigste. Det var meget rigtig, at der kun var 6 Medlemmer til Stede i Kommissionen, da Sagen blev behandlet, og desværre var Forholdet ofte det, at der blev forsømt saa meget, at det tit kneb at blive beslutningsdygtig, men de, der mødte, maatte

naturligvis være berettiget til at tage Beslutning, og de, der ikke mødte, kunde da ingen Grund have til at bebrejde de andre, at de holdt Maskineriet i Gang. Han skulde intet have imod at give en Præst Sæde i Kommissionen, hvis nærværende Forslag blev vedtaget, men han kunde ikke give Hr. Müller Ret i, at det var Præsterne, der nu var de første til at gennemføre Fremskridtene.

Nørgaard troede ikke, det vilde være vanskeligt at faa Kommissionens og Udvalgets Kompetence fastsat, og mente nok man med lidt god Vilje kunde komme over mulige Vanskeligheder. Naar man nu paakaldte Statens Hjælp til Skolevæsenet, syntes det ret underligt at forlange, at Byraadet skulde vælge hele Skolebestyrelsen, og man maatte da ogsaa indrømme det berettigede i, at Staten vilde bevare sin Indflydelse paa den pædagogiske Side.

Müller havde ikke ønsket Præsterne ud af Kommissionen, men kun at de ikke skulde være selvskrevne Medlemmer, hvad der betød et Formynderskab, som Skolen i Længden ikke stod sig ved. Naar Hr. Nørgaard mente det underligt at komme med et Forslag, der vilde berøve Staten dens Indflydelse, saa kunde det bemærkes, at Udvalget var ganske klar over, at Staten nok skulde vide at holde paa sit, men man skulde jo ikke indrømme alt paa engang.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at Staten gennem sine Inspektører vedblivende vilde beholde et Overtilsyn med Skolevæsenet, og at den fuldt og helt ansatte Overlærerne.

Formanden henstillede at lade Ordene »der hidtil er varetaget af Skolekommission og Skoleudvalg« udgaa af Forslaget.

Jakob Jensen anmode de Medlemmer, der maatte ønske at gøre Bemærkninger til Forslaget, om at indgive disse skriftligt til Udvalget inden førstkommende Mandag Aften.

Udsattes.

10. (J. Nr. 564—1908). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende et **Byggeforetagende paa Banegaardsgade Nr. 49.**

Nørgaard oplyste, at der skulde bygges tæt op til den Gyde, der fra Banegaardsgade førte ind til den gamle Kirkegaard, og at Bygningskommissionen havde spurgt Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, om der ikke kunde være Anledning til at gribe ind. Udvalget ansaa det for ønskeligt at faa Gyden udvidet saa meget, at der kunde lægges en Facade langs den, og havde derfor forhandlet med den paagældende Grundejer. Der havde imidlertid vist sig overordentlig store Vanskeligheder, og en nærmere Undersøgelse havde godtgjort, at den fremtidige Ordning meget vel kunde blive tilfredsstillende, uden at man blandede sig i det omtalte Byggeforetagende, saa Udvalget skulde indstille, at man lod den Sag ligge. Den Færdselsaare over den gamle Kirkegaard, som Udvalget havde tænkt sig ført gennem Gyden, kunde nemlig ad Aare bedst etableres i Flugt med Bruunsgade. Der vilde saa kunne bygges paa begge Sider, og Gaden vilde blive en passende Adgang til den Park, som Kirkegaarden vilde blive. Indstillingen gik altsaa ud paa at svare Bygningskommissionen, at Byraadet for Tiden ingen Anledning fandt til at gribe ind i Byggeforetagendet paa Banegaardsgade.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 484—1908). Det i Mødet den 18. Februar behandlede Andragende fra Restauratør Fenger-

Lassen om Tilladelse til **Servering paa Fortovet** ud for Frederiksbjerg Apotek i Sommeren 1909 forelaa atter. Brolægningsudvalget havde faaet oplyst, at Statsbanernes Foranstaltninger i Anledning af Landsudstillingen ikke kunde være til Hinder for at give Tilladelsen, og indstillede derfor at imødekomme Andragendet paa de tidligere indstillede Vilkaar.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 555—1908). Andragende fra Aarhus Kioskselskab om Tilladelse til at opføre en **Kiosk ved Set. Pauls Kirke**. — Fra Brolægningsudvalget forelaa Indstilling om at tillade Opførelsen af en Kiosk paa den østre Ende af Refugen bag Kirken, saaledes at de i Byraadets Forhandlinger 1896 Pag. 42, 1899 Pag. 326 og 1901 Pag. 135 opførte Betingelser fremdeles opretholdes, og Afgiften ansættes til 100 Kr. aarlig.

Jakob Jensen savnede en Bestemmelse om, at Koncessionen for denne Kiosk ophørte samtidig med Koncessionen for de alt opførte Kiosker. Tillige syntes han, at 100 Kr. var en vel lav Afgift, ligesom han ogsaa vilde gøre opmærksom paa, at denne Kiosk vilde blive Konkurrent til Kioskerne paa Landsudstillingen. I Betragtning af at man allerede havde de andre Kiosker, skulde han dog ogsaa gaa med til denne, men Afgiften maatte mindst sættes til 300 Kr. for 1909 og derefter 200 Kr. aarlig.

Vestesen oplyste, at Udvalget havde anset det for givet, at Koncessionen for den paagældende Kiosk faldt bort samtidig med Koncessionen for de andre Kiosker, men han skulde intet have inod at præcisere dette i et særligt Punkt. Han var ikke sikker paa, at Afgiften kunde sættes højere end til 100 Kr., og forøvrigt opfattede han

ogsaa Kioskerne som en Behagelighed for Publikum. Selskabet havde ønsket en Plads paa den anden Side af Kirken, hvad Udvalget imidlertid ikke kunde gaa med til, og den foreslaaede Plads lige ved Droskernes Holdeplads maatte ogsaa anses for meget heldig.

J a k o b J e n s e n mente, at den gamle Overenskomst kun kunde gælde for de alt byggede Kiosker, og at der altsaa maatte forhandles for hver ny Kiosk. Saaledes som Forretningen i Kioskerne havde udviklet sig, maatte 100 Kr. anses for en vel lille Afgift. Hvis det ikke udtrykkelig stod opført i Vilkaarene, at Koncessionen bortfaldt sammen med de øvrige Koncessioner, kunde Selskabet godt om nogle Aar paastaa, at det havde ment Koncessionen givet for 20 Aar for denne Kiosks Vedkommende. Man fik jo nemlig den Erfaring, at de private søgte at komme uden om, hvis Byraadet ikke passede paa.

M i k a e l J o h a n s e n kunde støtte Hr. Jakob Jensens Forslag. 100 Kr. vilde være en alt for ringe Afgift, særlig da Kioskerne skabte Konkurrence for de næringsdrivende, og 300 Kr. vilde være en billig Betaling for 1909.

B i s c h o f f mente, at Selskabet havde Koncession paa Driften af 4 Kiosker i 20 Aar mod en aarlig Afgift af 200 for den første og 100 Kr. for hver af de andre. Hvorvidt Byraadet havde Ret til at forhøje Afgiften, skulde han ikke udtale sig om, men han troede nok, man noget overvurderede Forretningen.

F i l t e n b o r g anbefalede at give Tilladelsen. Kioskerne var en Bekvemmelighed for Publikum, og 100 Kr. aarlig maatte anses for en passende Afgift, men maaske kunde man nok forlange 300 Kr. for denne Kiosk for 1909.

V e s t e s e n ansaa Kioskerne for ret betydningsfulde for en Forretningsby. Muligvis var de et godt Aktiv, men det maatte dog erindres, at de ved en slap Ledelse let kunde forandres til et slet. Udvalget skulde imidlertid intet have imod at undersøge, om Afgiften kunde forhøjes.

S a m u e l s e n ansaa Kioskerne for en lukrativ Forretning og syntes godt, at man under Forudsætning af, at Afgiften lod sig forhøje, kunde stemme over Hr. Jakob Jensens Forslag.

N ø r g a a r d sluttede sig til Hr. Filtenborgs Forslag om at sætte Afgiften til 300 Kr. for 1909 og 100 Kr. for de følgende Aar.

J a k o b J e n s e n vilde helst først have Sagen undersøgt af Udvalget.

N ø r g a a r d havde naturligvis kun tænkt sig Vedtagelsen under Forudsætning af, at den ikke var i Strid med Koncessionen.

Andragendet henvistes til fornyet Behandling i Udvalget.

13. (J. Nr. 496 og 521—1908). De foreliggende Indstillinger fra Budgetudvalget om at tilstaa **Aarhus Atletklub** et Tilskud af 50 Kr. og **de samvirkende Idrætsklubber** et Tilskud af 100 Kr. til Afholdelse af Belysningsudgifter vedtoges.
14. (J. Nr. 553—1908). **Politikassens Regnskab** for 1908 gik til Gennemsyn af Hr. Simonsen.
15. (J. Nr. 2¹⁹⁹—1908). Det foreliggende Andragende om **Dispensation fra § 6 i Bygningsloven og § 11 og 26 i Bygningsvedtægten** for Kunstdrejer Blinkenbergs Ejendom ved Vejen gennem Marselisborggaardens Have bevilgedes.
16. (J. Nr. 309—1908). 3. Behandling af Forslag til **Øverslag over Kommunens Indtægter og Udgifter** i 1909—10 i Henhold til § 34 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903.

Budgettets Skatteudskrivning vedtoges enstem-
migt.

17. (J. Nr. 10—1908). Til **Hegnssynsmænd** efter Lov af 6. Marts 1869 § 14 og **Vurderingsmænd** efter Lov af 25. Marts 1872 genvalgte Overretssagfører W. Langballe, Fabrikant Jul. Andersen og Købmand J. Christensen; Suppleant Vognmand Mads Nielsen.

Til **Strandsynsmænd** efter Lov af 23. Januar 1862 genvalgte Overretssagfører W. Langballe og Vognmand J. C. Dyhr.

Til Medlem af **Oversundhedskommissionen** genvalgte Mikael Johansen.

Til **Voldgiftsmænd for Jagtafløsningen** genvalgte Overretssagfører Kier og Købmand Schourup.

